به نام خدا

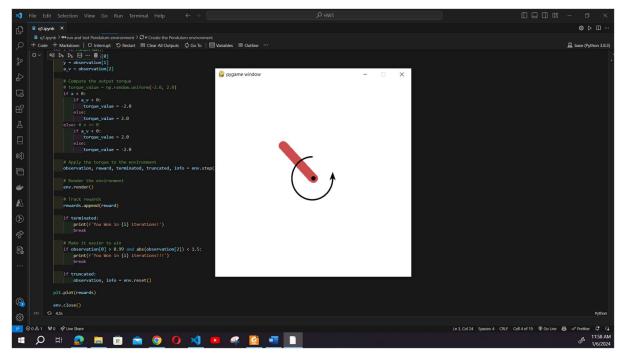
تمرین سری پنجم درس مبانی هوش محاسباتی دکتر ناصر مزینی

فرزان رحمانی ۹۹۵۲۱۲۷۱

سوال اول

مرحله اول)

با استفاده از راهنمایی های دستیاران آموزشی و خواندن مستندات وبسایت gym توانستیم این محیط گرافیکی را اجرا کنیم و پنجره حرکت این بازو را نشان دهیم. در ابتدا action را به صورت عدد تصادفی از 2- تا 2 در نظر گرفتیم. برای ران کردن اگر پکیج های مطلوب را نداشته باشید نیاز به این دستور زیر دارید: pip install gym numpy scikit-fuzzy matplotlib

همچنین در هنگام تست اولیه حالت بردن بازی را ساده تر در نظر گرفتیم (با توجه به بحث های مطرح شده داخل گروه درسی) و با اعمال چند شرط ساده توانستیم بازی را ببریم و نمودار پاداش را رسم کنیم. این شرط های به شرح زیر هستند:

- در نیمه پایین آونگ(x < 0)، گشتاور را طوری اعمال کنیم که موجب افزایش سرعت زاویه ای شود. (جهت گشتاور و سرعت زاویه ای یکی باشد)
  - در نیمه بالای آونگ(x >= 0)، گشتاور را طوری اعمال کنیم که موجب کاهش سرعت زاویه ای شود تا به تعادل در حالت عمود برسیم. (جهت گشتاور و سرعت زاویه ای یکی نباشد)

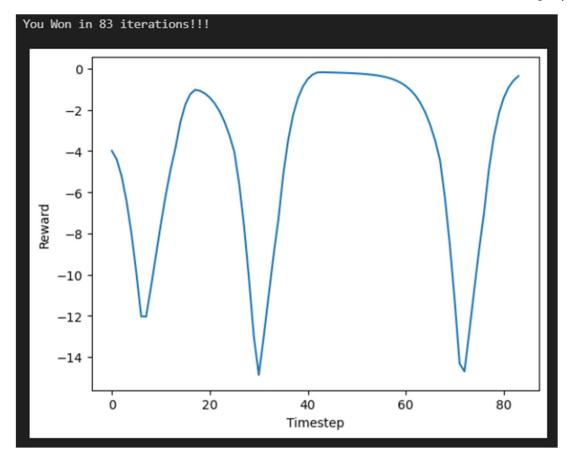
کد حالت ساده برای برنده شدن(اگر مختصات x رو به بالای ۰/۹۹ برسونید در حالیکه قدر مطلق سرعت بازو کمتر از ۱/۵ باشه، مسئله رو حل شده در نظر بگیرید):

```
if observation[0] > 0.99 and abs(observation[2]) < 1.5:
    print(f'You Won in {i} iterations!!!')
    break</pre>
```

شرط های اولیه برای بردن بازی (بدون منطق فازی):

```
if x < 0:
    if a_v < 0: # a_v is angular velocity
        torque_value = -2.0
    else:
        torque_value = 2.0
    else: # x >= 0
        if a_v < 0:
            torque_value = 2.0
    else:
        torque_value = 2.0</pre>
```

نمودار پاداش ها:

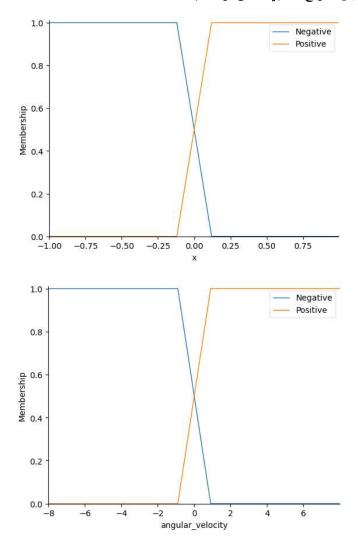

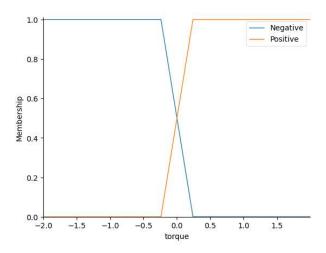
مرحله دوم)

این مرحله که شامل پیاده سازی هست با کمک کدی که از طرف دستیاران آموزشی در اختیار ما قرار داده شد پیاده سازی شد. با مراجعه به نوتبوک q1.ipynb میتوانید با خواندن کامنت ها و markdown های گذاشته شده مشاهده کنید که هر قسمت کد چه کاری را انجام می دهد. در نوتبوک به طور کامل تشریح داده شده است ولی ما اینجا به طور خلاصه توضیح می دهیم.

تعریف متغیر های زبانی، توابع عضویت و نحوه بازه بندی آنها

با توجه به توضیحاتی که در ابتدای سوال دادم و تحلیل سوال به صورت فیزیکی دریافتیم که برای حل این مسئله نیاز است تا آونگ را از نیمه پایینی(x<0) به نیمه بالایی(x>0) ببریم سپس سرعت آن را در نیمه بالایی کم کنیم تا به حالت تعادل در حالت عمود برسد. پس برای حل این مسئله نیازی به تعریف متغیر زبانی y نداریم. لذا برای ترم های پیشین در قوانین(Antecedent) فقط نیاز به تعریف متغیر زبانی مکان x و سرعت زاویه ای(angular_velocity) داریم. همچنین با توجه به اینکه فقط یک action در این محیط وجود دارد لذا برای ترم های پسین در قوانین(Consequent) فقط گشتاور(torque) را تعریف می کنیم. برای MBF ها ابتدا سه حالت مثبت، سفر و منفی در نظر گرفتم و سعی کردم با قوانینی آن را حل کنم ولی به ارور هیچ مقداری در هنگام defuzzification تولید نمی شود خوردم. لذا با توجه به درک مسئله و تجربه حل سوال به صورت ساده در ابتدای سوال تصمیم گرفتم برای هر یک از این سه متغیر زبانی دو حالت مثبت و منفی در نظر بگیرم. همان طور که در ادامه می بینید در نواحی اطراف صفر مقادیر مثبت و منفی به صورت بین مثبت و منفی را خیلی بزرگ گرفتم که نتیجه خوبی حاصل نشد لذا تصمیم بازه را کوچک تر کردم تا مسئله حل شود. در قطعیت بین مثبت و منفی را خیلی بزرگ گرفتم که نتیجه خوبی حاصل نشد لذا تصمیم بازه را کوچک تر کردم تا مسئله حل شود. در نمودار های متغیر های زبانی و توابع عضویت را می توانید ببینید:

نحوه تعريف قوانين

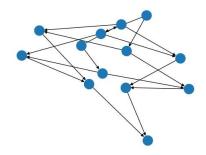
برای تعریف قوانین با بررسی مسئله به صورت فیزیکی و تحلیل آن متوجه شدیم که برای بردن پاندول به بالا نیاز به حرکت شتاب زاویه ای تند شونده در نیمه پایین(x < 0) و برای نگه داشتن و حفظ تعادل در حالت عمود نیاز به حرکت شتاب زاویه کند شونده در نیمه بالا(x < 0) داریم. همچنین برای حالت حدی x = 0 فرقی ندارد کدام حالت را در نظر بگیریم (چون یک اپسیلون در حالت پیوسته است) لذا ما حرکت شتاب زاویه کند شونده را برای آن در نظر گرفتیم. به طور خلاصه:

- در نیمه پایین آونگ(x < 0)، گشتاور را طوری اعمال کنیم که موجب افزایش سرعت زاویه ای شود. (جهت گشتاور (شتاب زاویه ای) و سرعت زاویه ای یکی باشد)
- در نیمه بالای آونگ(x >= 0)، گشتاور را طوری اعمال کنیم که موجب کاهش سرعت زاویه ای شود تا به تعادل در حالت عمود برسیم.(جهت گشتاور(شتاب زاویه ای) و سرعت زاویه ای خلاف هم باشد)

کد قوانین به صورت زیر است:

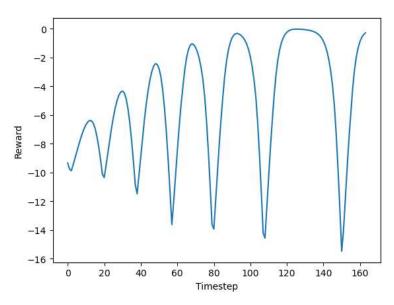
```
# define rules for the fuzzy system
rules = [
    # if x > 0 then decelerate (angular_velocity and torque have the opposite
sign)
    ctrl.Rule(x['Positive'] & angular_velocity['Positive'], torque['Negative']),
    ctrl.Rule(x['Positive'] & angular_velocity['Negative'], torque['Positive']),
    # if x < 0 then accelerate (angular_velocity and torque have the same sign)
    ctrl.Rule(x['Negative'] & angular_velocity['Negative'], torque['Negative']),
    ctrl.Rule(x['Negative'] & angular_velocity['Positive'], torque['Positive']),
]</pre>
```

همچنین خروجی دستور ()control_system.view به صورت زیر است:

نمودار پاداش های دریافتی

در هنگام اجرای شبیه سازی در محیط gym یک آرایه خالی با نام rewards طراحی میکنیم. بار هر action ای که در هر step زمانی برمیداریم، محیط چندین خروجی از جمله reward به ما می دهد و آن را در rewards ذخیره میکنیم. در نهایت نمودار آن را رسم میکنیم. بسته به حالت تصادفی اولی که انتخاب می شود معمولا از ۳۰ تا ۲۰۰ تکرار بردن بازی طول می کشد. مثلا در نمودار زیر با ۱۲۷ تکرار بازی را بردیم.

تحلیل نمودار پاداش های دریافتی

ابتدا تعریف یاداش های دربافتی که در سایت gym آمده است را با هم بررسی کنیم:

The reward function is defined as:

 $r = -(theta^2 + 0.1 * theta_dt^2 + 0.001 * torque^2)$

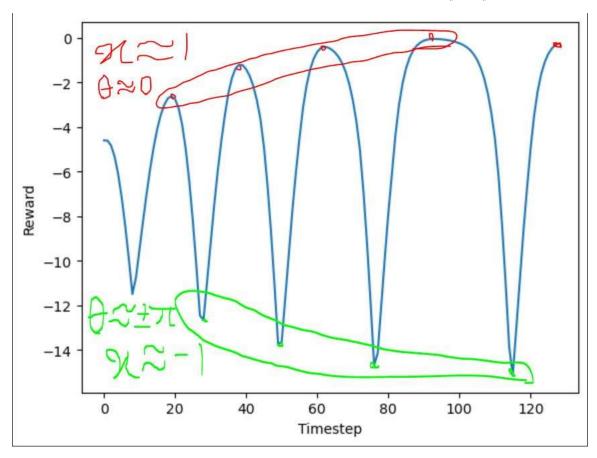
where theta is the pendulum's angle normalized between [-pi, pi] (with 0 being in the upright position). Based on the above equation, the minimum reward that can be obtained is $-(pi^2 + 0.1 * 8^2 + 0.001 * 2^2) = -16.2736044$, while the maximum reward is zero (pendulum is upright with zero velocity and no torque applied).

که در آن theta زاویه پاندول، theta_dt مشتق زاویه پاندول نسبت به زمان یا همان سرعت زاویه ای است و torque گشتاور اعمال شده به سر آزاد پاندول می باشد. همان طور که میبینید توان دو باعث می شود که علامت + و – تاثیری نداشته باشد و فقط قدر مطلق مقادیر در محاسبه پاداش(negative of cost) نقش دارند. سه عامل با ضرایب مختلف در محاسبه پاداش دخیل هستند:

- زاویه(theta) یا همان مکان x که در بازه [pi, +pi] هست. با فاصله گرفتن از حالت عمود(x=+1 یا x=+1) پاداش منفی(ضرر) کسب میکنیم.
- مشتق زاویه پاندول نسبت به زمان(theta_dt) یا همان سرعت زاویه ای که در بازه [8+ ,8-] هست. با فاصله گرفتن از سرعت زاویه ای صفر (حالت پایدار و تعادل) حرکت به سمت 8+ ,8- پاداش منفی(ضرر) بیشتری کسب میکنیم.
  - گشتاور اعمال شده به سر آزاد(torque) که در بازه [2+, 2-] هست. با فاصله گرفتن از گشتاور صفر(حالت پایدار و تعادل) حرکت به سمت 2+, 2- پاداش منفی(ضرر) بیشتری کسب میکنیم.

حال به تحلیل نمودار می پردازیم:

این نمودار، پاداشها را در مراحل مختلف برای حل مسئله آونگ (پاندول) با استفاده از کنترل کننده منطق فازی نشان می دهد. محور x نشان دهنده مراحل زمانی (timesteps) و محور y نشان دهنده پاداش ها است. نمودار نشان می دهد که پاداش ها در تمام مراحل زمانی منفی هستند (همان طور که در بالا با توجه به تعریف توضیح داده شد). در ابتدا، مقادیر پاداش تقریباً بین y - و y - تا حدود گام زمانی y در حال نوسان هستند (به مرور زمان بازه مقادیر نوسان بیشتر می شود). تا مرحله y که نوسان انجام می شود پاندول تلاش میکند تا با این چرخش نوسانی نیرو ذخیره کند تا بتواند به بالا (حالت عمود برسد). سپس تقریبا از مرحله زمانی y ۱۰ تا ۱۰ ۱ ا فزایش قابل توجهی در مقدار پاداش وجود دارد (پاندول در نزدیکی حالت عمود در حالت تقریبا تعادل است). از زمان y ۱۰ تا ۱۰ باندول یک بار دیگر به پایین میاد و با ذخیره کردن انرژی و شتاب دوباره این بار به حالت عمود می رسد و تعادل خود را حفظ می کند. در حدود مرحله زمانی y ۱۲ پاداش به نزدیک y (بیشترین مقدار ممکن) می رسد. این نشان دهنده حل شدن مسئله است و نشان می دهد کنترل کننده منطق فازی در طول زمان بهتر عمل میکند تا مسئله حل شود. در جاهایی که با قرمز در شکل زیر مشخص شدند (پاداش کمتر) y نزدیک به y نزدیک به y و قدر مطلق سرعت زاویه ای کم است. در جاهایی که با سبز در شکل زیر مشخص شدند (پاداش کمتر) y نزدیک به y و قدر مطلق سرعت زاویه ای زیاد است.

مراجع:

https://chat.openai.com/ https://bard.google.com/ https://claude.ai/chats

سوال دوم

Fuzzy C-Means (FCM) یک الگوریتم خوشهبندی بدون نظارت است که به نقاط داده اجازه می دهد به خوشههای متعدد با درجات مختلف عضویت تعلق داشته باشند. این یک ورژن توسعه یافته از الگوریتم خوشه بندی k-means است که از منطق فازی برای تخصیص این مقادیر عضویت به جای تخصیص دقیق آنها به یک خوشه یا خوشه سخت(hard clustering) استفاده می کند. این الگوریتم فازی (FCM) یک روش خوشه بندی iterative است که در داده کاوی و تشخیص الگو هم استفاده می شود. هدف آن تقسیم یک مجموعه داده به خوشه ها بر اساس شباهت نقاط داده است.

این الگوریتم می تواند در مقایسه با خوشه بندی سخت سنتی(k-means) که در آن به هر نقطه یک برچسب واضح و دقیق اختصاص داده می شود بسیار قدرتمند تر باشد. این الگوریتم با اختصاص عضویت به هر نقطه داده مربوط به هر مرکز خوشه بر اساس فاصله بین مرکز خوشه و نقطه داده کار می کند. هر چه داده ها به مرکز خوشه نزدیک باشند، عضویت آن در مرکز خوشه ای خاص بیشتر است. واضح است که مجموع عضویت هر نقطه داده باید برابر با یک باشد.

این یک الگوریتم خوشهبندی بدون نظارت است که به ما امکان میدهد یک پارتیشن فازی از دادهها بسازیم. الگوریتم به پارامتر m بستگی دارد که با درجه مبهم بودن جواب مطابقت دارد. مقادیر بزرگ m کلاس ها را محو می کند و همه عناصر به همه خوشه ها تعلق دارند. راه حل های مسئله بهینه سازی به پارامتر m بستگی دارد. یعنی انتخاب های مختلف m معمولاً منجر به پارتیشن های متفاوتی می شود.

الف) نحوه عملكرد FCM:

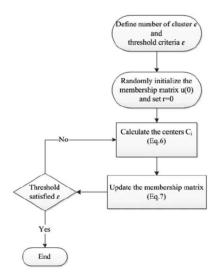
جربان فرآیند fuzzy c-means فازی در زبر برشمرده شده است:

- تعداد ثابتی از خوشهها k را فرض کنید.
- ۲. مقداردهی اولیه(Initialization): به طور تصادفی k-means μk مرتبط با خوشه ها را مقداردهی کنید و احتمال اینکه هر نقطه داده xi عضوی از یک خوشه معین k باشد(Membership Calculation) را محاسبه کنید.(label k | xi, k) (label k | xi, k)
- تکرار(Iteration): مرکز خوشه(Centroid Update) را مجدداً به عنوان مرکز وزنی با توجه به احتمالات عضویت همه
   نقاط داده xi محاسبه کنید:

$$\mu_k(n+1) = \frac{\sum_{x_i \in k} x_i * P(\mu_k | x_i)^b}{\sum_{x_i \in k} P(\mu_k | x_i)^b}$$

 ۴. خاتمه: تكرار تا زمان همگرایی یا تا رسیدن به تعداد تكرار مشخص شده توسط كاربر ادامه دهید(تكرار ممكن است در حداكثر یا حداقل محلی به دام افتاده باشد).

همچنین در ادامه flow-chartاین فرایند آمده است:

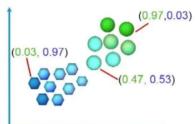

تفاوت FCM با K-Means:

Hard Clustering

Soft Clustering

بياييد اين دو الگوريتم را با هم مقايسه كنيم تا ايده روشني از جايي كه الگوريتم FCM در آن قرار مي گيرد به دست آوريم.

- انتساب به یک خوشه (Attribution to a cluster): در خوشهبندی فازی، هر نقطه احتمال تعلق به هر خوشه را دارد، نه اینکه کاملاً به یک خوشه تعلق داشته باشد، مانند چیزی که در k-means سنتی وجود دارد. در خوشهبندی Fuzzy-C
   اهر نقطه دارای یک وزن مرتبط با یک خوشه خاص است، بنابراین یک نقطه به اندازهای که ارتباط ضعیف یا قوی با خوشه دارد، در یک خوشه قرار نمی گیرد، که با معکوس فاصله از با مرکز خوشه تعیین می شود.
  - ۲. سرعت: FCM نسبت به K-Means کندتر عمل می کند، زیرا در واقع کار بیشتری انجام می دهد. هر نقطه با هر خوشه ارزیابی می شود و عملیات بیشتری در هر ارزیابی درگیر می شود. K-Means فقط باید یک محاسبه فاصله انجام دهد، در حالی که FCM باید یک وزن دهی کامل با مقادیر معکوس فاصله ها انجام دهد.
  - 7. نظر شخصی نویسنده: FCM/Soft-K-Means نسبت به Hard-K-Means "کمتر احمقانه" است وقتی که خوشه های دراز داریم (زمانی که نقاطی که در ابعاد دیگر سازگار هستند تمایل دارند در طول یک یا دو بعد خاص پراکنده شوند).
    - ۴. FCM به انتخاب یارامتر فازی 'm' حساس است.

ما باید متوجه باشیم که FCM یک مورد خاص از K-means است وقتی که تابع احتمال مورد استفاده به سادگی ۱ است اگر نقطه داده به یک مرکز نزدیکتر باشد و در غیر این صورت $\cdot$ است.

ب) اجرای Fuzzy C-Means در پایتون با skfuzzy:

در این قسمت با پیاده سازی موارد خواسته شده با نحوه کارکرد این الگوریتم آشنا شدیم. با مراجعه به نوتبوک q2.ipynb میتوانید با جزییات بیشتر با آن آشنا شوید. در این نوتبوک کامنت و markdown هایی گذاشته ایم که با خواندن آنها متوجه جزییات پیاده سازی شوید. در اینجا ما به طور خلاصه موارد انجام شده را توضیح می دهیم.

- ۱. از pandas برای خواندن "data1.csv" استفاده میکنیم.
  - ۲. ویژگی ها را عادی یا استاندارد میکنیم.
- ۳. از الگوریتم FCM از کتابخانه skfuzzy برای انجام خوشه بندی برای مقادیر 'c' از ۲ تا ۱۰ استفاده میکنیم.
- ۴. با اختصاص دادن نقاط داده به خوشه ای که به احتمال زیاد به آن تعلق دارند، خوشه ها را برای هر مقدار 'c' مجسم میکنیم.
- ۵. ضریب پارتیشن فازی (FPC: Fuzzy Partition Coefficient) را برای هر مقدار 'c' محاسبه میکنیم. FPC فشردگی و جدایی خوشه (cluster compactness and separation) را اندازه گیری می کند.
  - ۶. همین کار ها را برای "data2.csv" انجام می دهیم.

معیار FPC به انتخاب تعداد بهینه خوشه ها با در نظر گرفتن مبادله بین انسجام و جداسازی خوشه (cluster cohesion and معیار FPC به این انسجام و جداسازی خوشه های با تعریف بهتر است.

پس از محاسبه FPC برای هر مقدار 'c'، بهترین تعداد خوشه ها را می توان بر اساس بالاترین مقدار FPC انتخاب کرد. سپس، نقاط داده را می توان به خوشه های مربوطه آنها برای بهترین مقدار 'c' اختصاص داد.

توضيح مختصر راجع به FPC: Fuzzy Partition Coefficient

ضریب تقسیم فازی (FPC) معیاری است که برای ارزیابی کیفیت خوشه بندی در الگوریتم های خوشه بندی فازی مانند Fuzzy-C (Means (FCM) استفاده می شود. درجه ابهام(degree of fuzziness) یا قدرت پارتیشن بندی خوشه ها در مجموعه داده داده شده را اندازه گیری می کند.

FPC بر اساس مقادیر عضویت تولید شده توسط الگوریتم خوشه بندی محاسبه می شود. این مقادیر عضویت نشان دهنده میزان تعلق نقاط داده به هر خوشه است. مقادیر عضویت بالاتر دلالت بر ارتباط قوی تر یا قطعیت بالاتر یک نقطه داده متعلق به یک خوشه خاص دارد.

فرمول FPC شامل محاسبه نسبت مقادیر عضویت واقعی نقاط داده به حداکثر مقدار عضویت ممکن است که یک نقطه داده می تواند در هر خوشه ای داشته باشد.

FPC بین $\cdot$ و ۱ است(1 = FPC = 0). هنگامی که FPC به ۱ نزدیک می شود، نشان می دهد که نقاط داده دارای عضویت بالایی در خوشه های اختصاص داده شده خود و عضویت کم در سایر خوشه ها هستند، که نشان دهنده جدایی واضح بین خوشه ها است. برعکس، مقادیر پایین تر FPC حاکی از همپوشانی یا ابهام بیشتر در انتساب های خوشه ای است. هر چه مقدار FPC بیشتر و نزدیک تر به ۱ باشد برای ما مطلوب تر است.

در عمل، ضمن ارزیابی تعداد مختلف خوشه ها (تغییر پارامتر c در FCM)، تعداد خوشه هایی که مقدار FPC را به حداکثر می رساند، اغلب به عنوان تعداد بهینه خوشه ها برای مجموعه داده داده شده در نظر گرفته می شود.

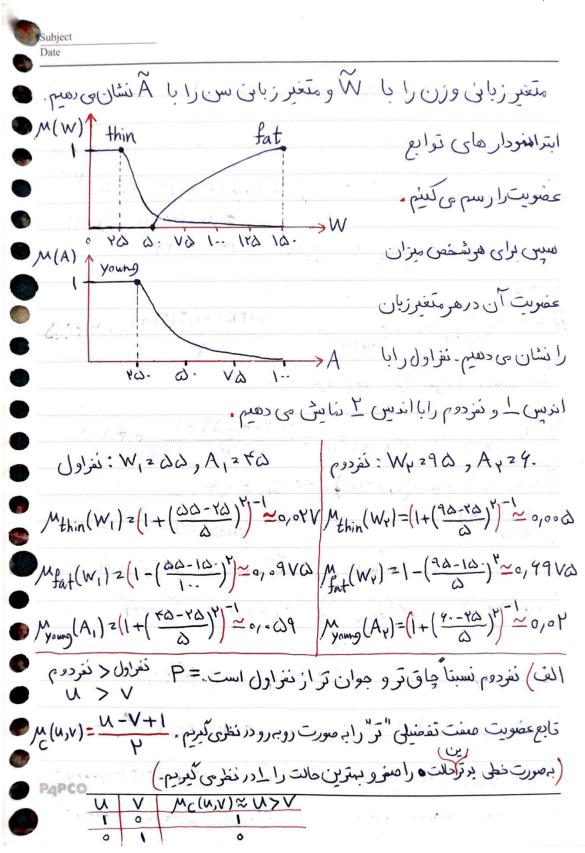
مراجع:

https://chat.openai.com/ https://bard.google.com/ https://claude.ai/chats

https://medium.com/geekculture/fuzzy-c-means-clustering-fcm-algorithm-in-machine-learning-

c2e51e586fff

https://pythonhosted.org/scikit-fuzzy/api/skfuzzy.cluster.html

Date گزاره داده شده شامل دو بخش است وس آنها و (ANI) وحوددارد. بس هركولم راحدا دساب ي كسم رسيس بين آنها min مي كيريم. M= .= Mfat(W1) = Mfat(W1) = Mfat(W1) = Mfat(W1)

= dilation (Mfat(W1))

Mfairly fat (W4) = dilation (Mfat(W1)) = 0,1401 M=Mc (Mfairly fat (Wx) 9/h fairly fat (W1)) = 0,1801-0,18177+1=0,1810 نفردوم جوان ترا ز نفراول است N 2 N=Mc (Myoung (Ax) , Myoung (A,1) = 0,04-0,009+1 =0,4100 P=M 1 N=min(0, V412, 0, +1.0) = 0, +1.0 Mtruth (P) 20141.W (AND) ب أكر دُمْر اول فيلى لاغربالسرة آنكاه نفردوم نسبتاً حوان است. Mery thin (W1) → Pairly young (A+) Joles L→K L = Mvery thin (W1) z concentration (Mthin (W1)) = (0,04V) = 0,000 VY9 K 3 Mairly young (Ar) = dilation (Myoung (Ar)) = 010 Y = 0,141K Mimplication (L, K) = min(L, K) = min(0, -.. VY9,0,1414)=0,000 VY9 ازروش Mandani استفاده کردیم. Mtruth(L >K) = 1, ... VY9

بایان